

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ FINTECH ПОСЛУГ НА СВІТОВОМУ ТА ВІТЧИЗНЯНОМУ РИНКАХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ*

©2018 СЕМЕНОГ А. Ю., ЦИРУЛИК С. В.

УДК 336:004.738.5

Семенов А. Ю., Цирулик С. В. Тенденції розвитку Fintech послуг на світовому та вітчизняному ринках фінансових послуг

Метою статті є визначення та аналіз загального стану, ролі, значення і тенденцій розвитку Fintech послуг на світовому та вітчизняному ринках фінансових послуг. За результатами аналізу виявлено активне зростання кількості Fintech компаній у світі, що було забезпечено високим рівнем інвестицій, перш за все, у сфері грошових переказів, платежів, заощаджень, інвестицій та кредитування. Визначено, що вітчизняна сфера Fintech послуг перебуває на етапі активного розвитку, що проявляється у збільшенні кількості Fintech компаній та їх спільнот. Представлено склад і структуру Fintech індустрії в Україні, основними напрямками роботи якої є платіжні послуги, мобільні гаманці, рітейл-банкінг, кредити і фінансування, краудфандинг. Доведено, що тенденція розвитку Fintech в Україні спричинена зростанням кількості інтернет-користувачів та ступеня проникнення інтернету, зростанням кількості активних юзерів смартфонів, комп'ютерів та планшетів, розвитком електронної комерції, у тому числі мобільної.

Ключові слова: Fintech послуги, Fintech спільноти, Fintech компанії, фінансові технології, ринок фінансових послуг, краудфандинг, платіжні послуги.
Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 25.

Семенов Андрій Юрійович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Сумський державний університет (вул. Римського-Корсакова, 2, Суми, 40007, Україна)

E-mail: a.semenoh@uabs.sumdu.edu.ua

Цирулик Сергій Вадимович – аспірант кафедри управління, Сумський державний університет (вул. Римського-Корсакова, 2, Суми, 40007, Україна)

E-mail: cyruliksv95@gmail.com

УДК 336:004.738.5

Семенов А. Ю., Цирулик С. В. Тенденции развития Fintech услуг на мировом и отечественном рынках финансовых услуг

Целью статьи является определение и анализ общего состояния, роли, значения и тенденций развития Fintech услуг на мировом и отечественном рынках финансовых услуг. По результатам анализа выявлен активный рост количества Fintech компаний в мире, что было обеспечено высоким уровнем инвестиций, прежде всего, в сфере денежных переводов, платежей, сбережений, инвестиций и кредитования. Представлен состав и структура Fintech индустрии в Украине, основными направлениями работы которой являются платежные услуги, мобильные кошельки, ритейл-банкинг, кредиты и финансирование, краудфандинг. Доказано, что тенденция развития Fintech в Украине вызвана ростом количества интернет-пользователей и степени проникновения интернета, ростом количества активных пользователей смартфонов, компьютеров и планшетов, развитием электронной коммерции, в том числе мобильной.

Ключевые слова: Fintech услуги, Fintech сообщества, Fintech компании, финансовые технологии, рынок финансовых услуг, краудфандинг, платёжные услуги.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Библ.:** 25.

Семенов Андрей Юрьевич – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры финансов, банковского дела и страхования, Сумской государственной университет (ул. Римского-Корсакова, 2, Суми, 40007, Украина)

E-mail: a.semenoh@uabs.sumdu.edu.ua

Цирулик Сергей Вадимович – аспирант кафедры управления, Сумской государственной университет (ул. Римского-Корсакова, 2, Суми, 40007, Украина)

E-mail: cyruliksv95@gmail.com

UDC 336:004.738.5

Semenog A. Yu., Tsyrylyk S. V. The Tendencies in the Development of Fintech Services in Both the Global and the National Financial Services Markets

The article is aimed at defining and analyzing the general status, role, value and tendencies in the development of Fintech services in both the global and national financial services markets. According to the findings of the carried out analysis, an active increase in the number of Fintech companies in the world is identified, which is ensured by a high level of investment, especially in the sphere of remittances, payments, savings, investments, and crediting. The composition and structure of the Fintech industry in Ukraine are presented, the main directions of which are payment services, mobile purses, retail banking, credits and financing, crowdfunding. It is proved that the tendency of development of Fintech in Ukraine is caused by growth of number of Internet users and a degree of Internet connectivity, growth of number of active users of smartphones, computers and tablets, development of e-commerce, including mobile.

Keywords: Fintech services, Fintech communities, Fintech companies, financial technologies, financial services market, crowdfunding, payment services.
Fig.: 2. **Tbl.:** 2. **Bibl.:** 25.

Semenog Andrii Yu. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Sumy State University (2 Rymyskoho-Korsakova Str., Sumy, 40007, Ukraine)

E-mail: a.semenoh@uabs.sumdu.edu.ua

Tsyrylyk Serhii V. – Postgraduate Student of the Department of Management, Sumy State University (2 Rymyskoho-Korsakova Str., Sumy, 40007, Ukraine)

E-mail: cyruliksv95@gmail.com

За останні 10 років, що минули з початку світової фінансової кризи, ринок фінансових послуг суттєво змінився. Доступність швидкого та бездротового інтернету, розвиток соціальних мереж та еволюція смартфонів від звичайних засобів комунікації до персональних помічників з особистим набором спеціальних додатків сприяли поширенню попиту на

сучасні фінансові послуги та продукти. Водночас класичні фінансові установи, насамперед банки, через

* Статтю підготовлено в рамках виконання науково-дослідної роботи молодих науковців на тему «Економіко-математичне моделювання механізму відновлення суспільної довіри до фінансового сектора: запорука економічної безпеки України» (номер державної реєстрації 0117U003924).

регуляторні та законодавчі обмеження, запроваджені для подолання наслідків кризи, а також певну консервативність не змогли швидко й адекватно відреагувати на потреби споживачів. Новою нішею на ринку скористалися технологічні компанії, представивши свої фінансові продукти, які за своєю сутністю були простішими та водночас більш гнучкими, адаптивними та доступними для клієнтів у будь-який час і в будь-якому місці. Активний розвиток Fintech компаній та зростаюча конкуренція з класичними фінансовими посередниками зумовили актуальність аналізу тенденцій розвитку Fintech послуг на світовому ринку фінансових послуг.

Питання розвитку та функціонування Fintech індустрії на ринку фінансових послуг країни є досить новими для наукової спільноти та опрацьовані переважно у працях зарубіжних науковців: Дж. Мунч (*J. Munch*), Г. Дорфлайтнер (*G. Dorfleitner*), Л. Хорнуф (*L. Hornuf*), М. Шміт (*M. Schmitt*), М. Вебер (*M. Weber*), С. Чішті (*S. Chishti*), Я. Барберіс (*J. Barberis*), Д. Хе (*D. He*), Р. Леков (*R. Leckow*), В. Хаксар (*V. Haksar*). Аналітичні дослідження ведуться колективами авторів, що представляють Базельський комітет з банківського нагляду, аудиторські компанії KPMG та Ernst & Young.

Аналіз наукових досліджень та аналітичних матеріалів засвідчує необхідність аналізу загального стану, ролі, значення та тенденцій розвитку Fintech послуг на світовому та вітчизняному ринках фінансових послуг.

Мета статті полягає у визначенні та аналізі загального стану, ролі, значення і тенденцій розвитку Fintech послуг на світовому та вітчизняному ринках фінансових послуг.

На основі аналізу наукової літератури [1–5] нами визначено, що Fintech послуги – це послуги, що надаються технологічними компаніями за допомогою спеціального програмного забезпечення, та зосереджені на задоволенні фінансових потреб клієнтів, пропонуючи зручні, ефективні, автоматичні та прозорі он-лайн продукти порівняно з класичними фінансовими послугами. У цілому Fintech послуги класифікують на ті, що прямо впливають на банківську діяльність (кредитні, депозитні та послуги зі збільшення капіталу; платіжні, клірингові та розрахункові послуги; послуги з управління активами) та послуги, що надаються лише для підтримки ринку.

Згідно з масштабним опитуванням понад 22 000 користувачів Інтернету у 20 країнах світу, проведеного у 2017 р., компанією «Ernst&Young» [6–8] було встановлено, що понад 33% користувачів є активними користувачами Fintech послуг. Причому в країнах, що розвиваються, таких як Південна Африка, Мексика, Бразилія, Індія, Китай, рівень проникнення Fintech послуг склав 46%, що значно більше порівняно із середнім рівнем (28%) для розвинутих країн світу. Це стало наслідком відносно низького рівня розвитку

традиційної фінансової інфраструктури у порівнянні з темпами економічного розвитку в даних країнах, де при зниженні вартості смартфонів та зростанні доступу до світової мережі непокритий попит населення на фінансові послуги швидко переорієнтувався на цифрові послуги Fintech компаній. Водночас, у той час як Китай та Індія займають високі позиції в усіх сферах Fintech послуг, деякі країни мають високорозвинуті окремі сегменти Fintech послуг. Так, Бразилія має високий рівень онлайн-бюджетування та послуг з фінансового планування, у той час як Великобританія відрізняється другим за рейтингом найбільш розвинутим сегментом страхових Fintech послуг (*табл. 1*).

Таблиця 1

Порівняння п'яти кращих країн з найвищим рівнем проникнення Fintech послуг за видами фінансових послуг у 2017 р.

Вид фінансової послуги	Країна	Рівень проникнення, %
Грошові перекази та платежі	Китай	83
	Індія	72
	Бразилія	60
	Австралія	59
	Англія	57
Збереження та інвестиції	Китай	58
	Індія	39
	Бразилія	29
	США	27
	Гонконг	25
Фінансове планування	Китай	22
	Бразилія	21
	Індія	20
	США	15
	Гонконг	13
Страховання	Індія	47
	Англія	43
	Китай	38
	Південна Африка	32
	Німеччина	31
Кредитування	Китай	46
	Індія	20
	Бразилія	15
	США	13
	Німеччина	12

Разом з тим, аналіз даних показує, що рівень використання Fintech послуг суттєво відрізняється за видами послуг. Так, найбільша частка фінансово-технологічних послуг припадає на грошові перекази та платежі (у середньому по країнах світу понад 50% у

2017 р., що на 32% більше, ніж у 2015 р.). Частка страхування у 2017 р. склала 24% (8% у 2015 р.), інвестицій та заощадження – 20% (17% у 2015 р.). Позитивна динаміка була забезпечена суттєвим зростанням загального обсягу інвестицій у фінансово-технологічну галузь, до якої на кінець 2016 р. було залучено понад 25 млрд дол. США.

За даними аудиторської компанії «Ernst&Young» [6], найбільший обсяг інвестицій був залучений компаніями, що надають послуги у сфері платежів та переказів (26%); 24% інвестицій залучили компанії, що надають послуги, пов'язані з плануванням і управлінням активами; 20% – сфера кредитування та краудфандингу; 17% – великі дані та аналітика; 7% – безпека у фінансовій сфері; 4% – страхування; 2% – блокчейн.

Загалом, обсяг венчурних інвестицій у сферу Fintech у порівнянні з 2010 р. зріс на 1600%, що, на нашу думку, обумовлено такими факторами:

1. *Розвиток технологій обробки даних* (зростання можливостей з обробки інформації визначає розвиток таких сегментів, як блокчейн, P2P кредитування, онлайн-скоринг, алгоритмічна торгівля).

2. *Зростання недовіри до традиційних банків* (після глобальної фінансової кризи 2007–2008 рр. у споживачів знизився рівень довіри до традиційного банківського сектора, який став причиною даної кризи).

3. *Посилення регулювання банківської сфери* (реагуючи на причини фінансової кризи 2007–2008 рр., державні регулятори підвищили вимоги стосовно резервів та звітності банків, що призвело до зниження рентабельності та оптимізації витрат на банківські послуги).

4. *Проникнення соціальних мереж та месенджерів* (зростання популярності Facebook, Instagram, WeChat дозволило запропонувати нові види Fintech послуг, засновані на обміні інформацією між користувачами, наприклад краудфандинг, P2P перекази та фінансування, соціальний трейдинг, скоринг).

5. *Демографічні тренди* (відбуваються зміни в споживчій поведінці, які просуває так зване покоління мілленіалів, що проявляються в зростаючому проникненні мобільних телефонів, бажанні ділитися досвідом з широким колом людей, підвищенні вимог до зручності користування послугами, посиленні вимог до якості інформації та швидкості її отримання).

6. *Розвиток економіки спільного споживання* (Uber, BlaBlaCar, Airbnb та інші он-лайн платформи дозволяють кожному громадянину заробляти, продаючи час користування власним активом без посередників, наприклад здати кімнату в оренду чи підвезти когось на шляху до роботи).

7. *Успіх технологічних компаній в інших секторах економіки* (використання споживачами он-лайн і смартфон-рішень в інших секторах економіки, таких як ритейл, індустрія розваг, освіта, сектор державних послуг, формує передумови до появи лояль-

ності та розуміння потреби споживачів у використанні цифрових фінансових послуг).

Зазначимо, що станом на 2 квартал 2017 р. у галузі фінансових технологій існувало понад 30 компаній «єдинокорів» [9] – непублічних технологічних компаній, вартість яких, за оцінкою інвесторів, перевищувала 1 млрд дол. США. Серед них 13 компаній є резидентами США (найбільші ANT Financial – 60 млрд дол. США, Stripe – 9,2 млрд дол. США, SoFi – 4,3 млрд дол. США), 10 – Китаю (найбільші Lufax – 18,5 млрд дол. США, ZhongAn – 8,0 млрд дол. США, JD Finance – 7,1 млрд дол. США), 4 – європейських країн (Adyen – 2,3 млрд дол. США, TransferWise – 1,1 млрд дол. США) та 3 – Індії (One97 Communications – 4,8 млрд дол. США, Credit Karma – 3,5 млрд дол. США). Найбільша кількість Fintech «єдинокорів» надають послуги з кредитування (12 компаній) і платежів – 7 компаній, по 3 компанії – у сферах страхування та інших фінансових послуг. Загальна оціночна вартість Fintech «єдинокорів» станом на середину 2017 р. досягла 152,3 млрд дол. США. Аналогічно до кількості компаній сфера Fintech платежів є найбільш капіталізованою (вартість компаній оцінювалася в понад 82 млрд дол. США). Компанії з кредитування були оцінені в 42 млрд дол. США, страхування – у 12 млрд дол. США.

На нашу думку, даний розподіл Fintech «єдинокорів» є результатом того, що 44% обсягу інвестицій у Fintech за 2010–2016 рр. припадав на галузі платежів та кредитування; значна кількість Fintech «єдинокорів», що належить до галузей кредитування і платежів, знаходиться в Америці – в регіоні-лідері за обсягами інвестицій у Fintech (58,20% від загального обсягу інвестицій, Азія – 20,06%, Європа – 12,74%); Fintech послуги в галузі кредитування і платежів виникли та набули розвитку раніше, ніж інші Fintech послуги.

Відзначимо, що на сьогодні розвиток фінансових технологій в Україні знаходиться на ранній стадії розвитку. Особливістю вітчизняної галузі Fintech є те, що, на відміну від зарубіжних країн, провідні українські фінансові інститути здебільшого самі виступають ініціаторами як реалізації нових рішень у галузі Fintech, так і модернізації традиційних фінансових послуг.

У цілому можемо виокремити такі ключові характеристики розвитку вітчизняної Fintech сфери [10]:

- ✦ ринок дуже обмежений та сконцентрований в основному на он-лайн розрахунках;
- ✦ основні інвестори – банки, які вкладають незначні кошти у вдосконалення своїх технологій (окрім ПриватБанку);
- ✦ кількість стартапів збільшується, відкриваються технологічні хаби;
- ✦ відсутня статистика щодо обсягів інвестицій Fintech компаній;

- ✦ більшість міських і сільських адміністрацій просто не готові до Fintech послуг (місцеві підприємці та торгові мережі часто так само закриті для подібних ініціатив. Тому ідею можна реалізувати тільки у «вузькому колі», наприклад в одній компанії);
- ✦ більшість новаторських ідей створюється з розрахунком на зарубіжний ринок, де легше знайти інвестиції в розвиток.

Водночас потенційно пріоритетними напрямами розвитку Fintech в Україні є банкінг (без банківських відділень), платежі; діджитал кредитування (P2P, B2P мікрокредитування фінансових компаній), InsurTech (страхування).

Незважаючи на невеликі обсяги цифрових фінансових послуг, зазначимо, що з 2015 р. відбувся ряд заходів, що засвідчують динамічність розвитку сектора Fintech послуг в Україні. На нашу думку, ключовими подіями, що суттєво вплинули на дану сферу, є такі [11–17]:

- ✦ **2015 рік** – створення українського венчурно-го хабу «UVH» –

перша українська некомерційна організація, метою якої є розвиток Fintech екосистеми України, підтримка молодих професійних колективів – розробників Fintech продуктів; пошук і просування нових проєктів; залучення успішного досвіду іноземних фахівців; поширення кращих світових практик просування фінансових послуг; консолідація зусиль всіх учасників українського IT-ринку, фінансової сфери та представників бізнесу з метою розвитку та підвищення якості фінансових сервісів за рахунок впровадження інновацій і нових технологій; лобіювання інтересів учасників ринку в органах законодавчої та виконавчої влади України; залучення інвесторів у Fintech індустрію; навчання та популяризація фінансових сервісів серед населення.

- ✦ **2015 рік** – конференція «Fintech Ukraine 2015» – проведено дискусію між представниками регулюючих органів, стартапів, експертів банківського сектора та фінансового ринку; презентовано нові Fintech стартапи.

- ✦ **2016 рік** – створення інкубатора «1991 Open Data Incubator» –

перша українська некомерційна екосистема відкритих державних даних, яка дозволила будувати Fintech стартапи на її основі завдяки: децентралізації процесу створення електронних сервісів, надання можливості безкоштовного використання реальних даних для створення аналітичних систем і B2B/B2C сервісів, розвитку інформаційної інфраструктури держави.

- ✦ **2017 рік** – зустріч представників НБУ з компанією «Делойт» –

проведено дискусію на тему стратегічного розвитку фінансових технологій в Україні. Ідеї та пропозиції, які прозвучали на зустрічі, були опрацьовані та внесені до концепції стратегії розвитку Fintech в Україні.

- ✦ **2017 рік** – запуск інкубаційної програми «Open Banking Lab», розробленої ПАТ «ОТП банк» разом з НБУ –

перший в Україні набір проєктів, що дозволив створювати програми і платформи на основі відкритих даних банків та їх API. Продуктами даного проєкту є рішення у сфері банкінгу для МСБ (цифрове кредитування, управління готівкою, виставлення рахунків, факторинг); Big Data аналітика (кредитний рейтинг, прогнозова та поведінкова аналітика, безпека даних і конфіденційність); RegTech послуги з перевірки клієнтів (KYC), боротьба з відмиванням коштів, оптичне розпізнавання символів; платежі та транзакції (peer to peer платежі, обробка транзакцій, біометрія); технології інвестування та торгових операцій (краудфандинг, штучний інтелект).

- ✦ **2017 рік** – запуск «Monobank» – mobile-only банк –

перший в Україні мобільний банк без відділень. Основна взаємодія з клієнтом відбувається через додаток у смартфоні.

- ✦ **2017 рік** – конференція «Fintech Talk» – презентація програми «Fintech Master» (інкубаційної програми для технологічних стартапів з розробки фінансових і соціально-економічних інноваційних сервісів на базі відкритих даних фінансових установ). Анонсовано запуск проєкту «Сприяння розвитку Fintech в Україні». Визначені основні характеристики сучасного стану Fintech ринку України.

- ✦ **2017 рік** – конференція «Fintech Ukraine 2017» – проведено дискусію між представниками регулюючих органів, стартапів, експертів банківського сектора та фінансового ринку. Представлено 14 українських Fintech стартап-проєктів. Компанією «Mastercard» було проведено опитування представників банківського сектора про ступінь їх готовності до надання Fintech послуг (58% опитаних банкірів зазначили, що їх банк готовий до впровадження та активного використання Fintech).

- ✦ **2017 рік** – запуск «Android Pay» в Україні – представлено перший в Україні безконтактний сервіс електронних платежів, який дозволяє використовувати карти різних платіжних систем.

- ✦ **2018 рік** – запуск «Apple Pay» в Україні – спочатку ПриватБанк, дещо пізніше Ощадбанк та Monobank розпочали підтримку платежів за допомогою продукції Apple.

Загалом, станом на кінець 2017 р. в Україні існувало 19 спільнот [18], що сприяють розвитку українського Fintech ринку. Це: UAngel, TCDC / UNIT.City, EY Start-up Accelerator, Alfa Digital, Startup Hub Poland | Kyiv Tech Hub, UNIT.City, High Tech Office, SingularityU Kyiv chapter, Reactor.ua, Open Data Incubator 1991, IDF ReformsLab, FintechStars, Deloitte Garage, Seedstars, Startup Network, GrowthUP, Techstars Startup Week Kyiv, Fintech cluster, Radar Tech.

Безперечно, основними факторами, що сприяли розвитку Fintech послуг на ринку фінансових послуг України, стали зростання кількості Інтернет-користувачів та рівня проникнення Інтернету; зростання кількості активних користувачів смартфонів, комп'ютерів та планшетів; розвиток електронної комерції, у тому числі мобільної.

Згідно з даними Державної служби статистики [19], станом на кінець 2017 р. розмір Інтернет-аудиторії України склав 13052,6 тис. осіб, при цьому рівень проникнення Інтернету склав 30,76%. Для порівняння, у середньому по європейських країнах проникнення Інтернету оцінюється у 80,2%, а по всіх країнах світу – 51,7%. За період з 2012 по 2017 рр. кількість Інтернет-користувачів в Україні зростає на 61,20%, дана тенденція пояснюється появою нових Інтернет-послуг і зростанням потужностей Інтернет-провайдерів.

Відповідно до даних компанії «Google» [20], протягом 2012–2017 рр. в Україні відбулося стрімке зростання кількості смартфонів, комп'ютерів та планшетів, що, своєю чергою, сприяло розповсюдженню різних Інтернет-послуг. На кінець 2017 р. 56% населення України для виходу в Інтернет використовували смартфони, 41% – персональні комп'ютери, 17% – планшети (рис. 1).

За оцінками асоціації «E-commerce Europe» [21] у 2016 р., Україна вийшла на перше місце серед країн Європи за темпами зростання електронної торгівлі з річним оборотом в 1,429 млн євро, що майже втричі більше, ніж у 2012 р. Ураховуючи суттєве знецінення національної грошової одиниці та падіння доходів населення у 2014–2015 рр., зростання обсягу е-торгівлі потенційно мало би бути ще більшим (рис. 2).

Таким чином, вищезазначені фактори та ключові події, що мали місце на вітчизняному Fintech ринку, сприяли розвитку досить розгалуженої Fintech

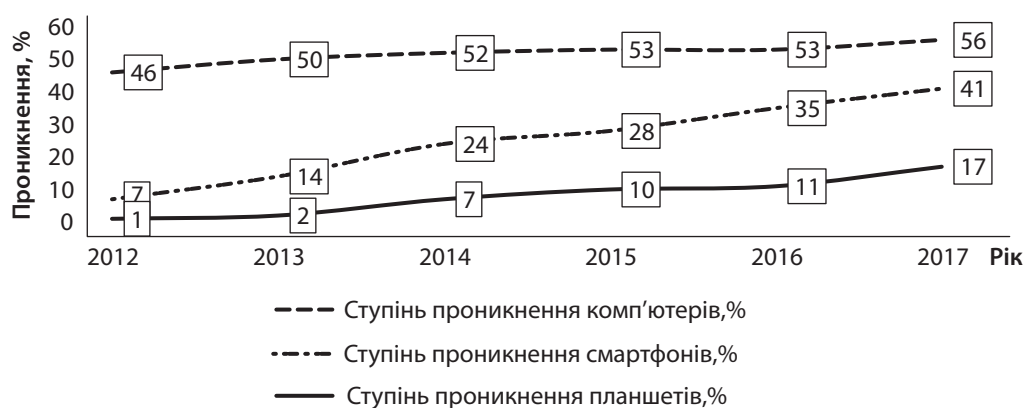

Рис. 1. Динаміка проникнення смартфонів, комп'ютерів та планшетів в Україні протягом 2012–2017 рр., %
Джерело: складено за [20].

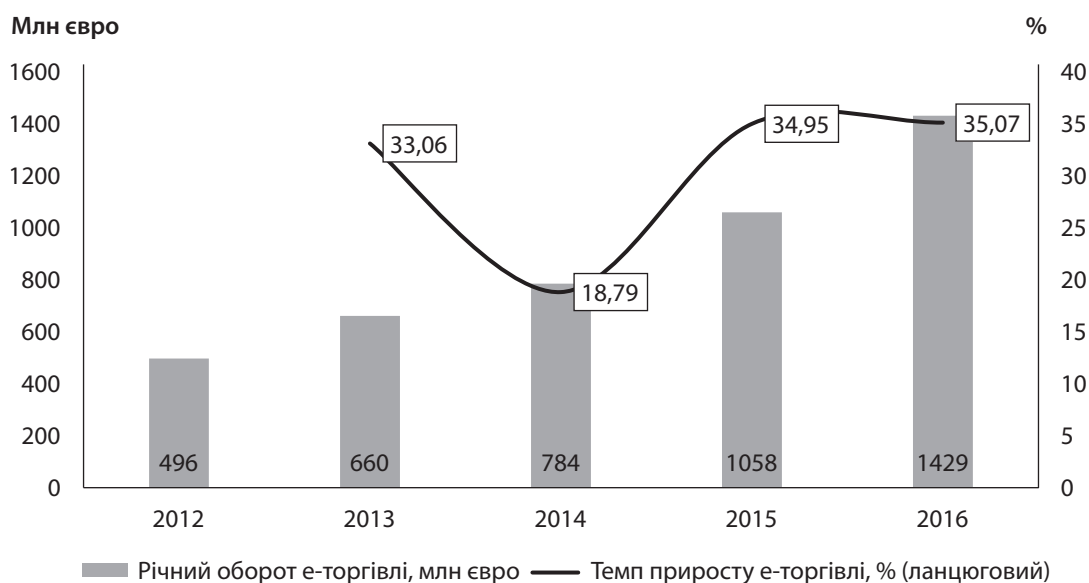

Рис. 2. Динаміка річного обороту та приросту е-торгівлі протягом 2012–2016 р.

Джерело: складено за [21].

екосистеми надання фінансових послуг, яка включає в себе [22–24]:

1. *Платежі та трансфери* («MoneGo», «Pay4», «Platon», «PayMaster», «UApay», «WayforPay», «Pay Force», «EasyPay», «Казначей», «Tachcard», «ГлобалМані», «ЛОГМАТИК», Portmone, «УНІВЕРСАЛЬНИЙ ДАТА ЦЕНТР», «ТАС ЛІНК», «Українська фінансова мережа», «ЛІБРА-КОНСАЛТ»; «ПРОКАРД» «АЙГА-МА», «Бенефіт Системс», «МОССТ», «СТАРМАНІ», «ТΥМЕ», «WebMoney.UA», «УКРКАРТ», «MOSST Payments», «FORPOST», «PAYPONG», «ЕЛЕКТРУМ», «ЛЕО», «Платисервіс», «Android Pay»).

2. *Мобільні гаманці* («Vodafone Pay», «KredoPay», «MobiPay», «Liqrpay», «Moresise», «Копилка»).

3. *Термінальні мережі* («City24», «IBOX», «EasyPay»).

4. *Електронні гроші та платіжні системи* («Махі», «Простір», «ГлобалМані», «EasyPay»).

5. *Рітейл-банкінг* («Ipay.ua», «Portmone.com», «EasyPay», «Приват24», «Monobank»).

6. *Кредити та фінансування* («Moneyveo», «Money» «Boom», «Taplend»).

7. *Краудфандинг* («ВеликаІдея», «КУБ», «Wish-round»).

8. *Блокчейн та біткоїн* («BTC-trade», «BTCB ZOO», «Kuna Exchange», «Coinesaa», «AtticLab»).

Загальну структуру та динаміку кількості Fintech компаній надано в *табл. 2*.

Отже, станом на 01.01.2018 р. Fintech екосистема ринку фінансових послуг України налічувала 51 Fintech компанію, що на 218,75% більше аналогічного показника 2013 р.

Підтримуючи тренд на сучасні фінансово-технологічні послуги, вітчизняні банки ілюструють потенційне бажання впроваджувати їх елементи у своїй діяльності. Згідно з дослідженням компанією «Noks Fishes» [25] щодо ступеня використання банками інноваційної лексики («мобільність», «бігдата», «електронні гроші», «біткоїн», «криптовалюта», «блок-

чейн», «фінтех» і «P2P») у контексті надання Fintech послуг було встановлено, що банки у 2017 р. почали більше говорити про інновації, порівняно з аналогічним періодом 2016 р., хоча відсоток текстів зі згадками в тій чи іншій формі Fintech у середньому склав лише 7,98% від загальної кількості статей. Найактивнішими у цій сфері були ПриватБанк (частка згадувань якого у контексті використання Fintech склала 65%), Ощадбанк (який став лідером медіапростору за темою «безконтактні платежі» – 32%), та ОTR (який виявився спритнішим у просуванні «електронних грошей»). Загалом, найбільш використовуваними словами у 2017 р. у банківських текстах були: «безконтактні платежі», «біткоїн», «фінтех», які були згадані, відповідно, 1146, 884 і 792 разів, що вказує на значну зацікавленість банків у даних технологіях.

ВИСНОВКИ

За підсумками аналізу стану та тенденцій розвитку світового ринку Fintech послуг було виявлено активне зростання кількості компаній, що функціонують на даному ринку. Найбільші Fintech компанії є резидентами США, Китаю, Євросоюзу та Індії. Це було забезпечено високим рівнем інвестицій, перш за все, у сфері грошових переказів, платежів, заощаджень, інвестицій та кредитування. Причиною стрімкого зростання стали такі фактори, як: розвиток технологій обробки даних; зростання недовіри до традиційних банків унаслідок глобальної фінансової кризи 2007–2008 рр.; посилення регулювання банківської сфери; розповсюдження соціальних мереж і месенджерів; зміна в споживчій поведінці населення; розвиток економіки спільного споживання та успіх технологічних компаній в інших секторах економіки. Примітно, що вітчизняна сфера Fintech послуг перебуває на етапі активного розвитку, що проявляється у збільшенні кількості Fintech компаній та спільнот, які підтримують та забезпечують розвиток вітчизняного Fintech ринку. В основному, така тенденція спричи-

Таблиця 2

Динаміка кількості зареєстрованих Fintech компаній на ринку фінансових послуг України протягом 2013–2017 рр.

Напрями Fintech послуг	Кількість Fintech-компаній, од.					Темп проросту, % (базисний)
	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	
Платежі/трансфери	2	4	8	18	23	1050
Мобільні гаманці	2	2	3	4	6	200
Термінальні мережі	1	1	1	2	3	200
Електронні гроші/платіжні системи	2	2	2	5	4	100
Рітейл-банкінг	2	2	3	3	4	100
Кредити/фінансування	1	2	2	3	3	200
Краудфандинг	2	2	2	2	3	50
Блокчейн/Біткоїн	–	1	1	4	5	400

Джерело: складено на основі [22–24].

нена зростанням кількості Інтернет-користувачів та ступеня проникнення Інтернету, зростанням кількості активних юзерів смартфонів, комп'ютерів та планшетів, розвитком електронної комерції, у тому числі мобільної. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Munch J. What is Fintech and why does it matter to all entrepreneurs. Information portal "Hot Topics", 2016. URL: <https://www.hottopics.ht/3182/what-is-Fintech-and-why-it-matters/>
2. Dorfleitner G., Hornuf L., Schmitt M., Weber M. Definition of Fintech and Description of the Fintech Industry. *Fintech in Germany*. Springer International Publishing AG, 2017. P. 5–10.
3. Чишти С., Барберис Я. Фінтех. Путеводитель по новейшим финансовым технологиям. М. : Альпина Паблишер, 2017. 676 с.
4. The Basel Committee on Banking Supervision, consultative document: Sound Practices: Implications of Fintech developments for banks and bank supervisors. Bank for International Settlements, 2017. URL: <https://www.bis.org/bcbs/publ/d415.pdf> (last accessed: 01.09.2018).
5. He D., Leckow R., Haksar V. Fintech and Financial Services: Initial Considerations. International Monetary Fund, 2017. URL: <https://www.imf.org/~media/Files/Publications/SDN/2017/sdn1705.ashx.28> (last accessed: 01.09.2018).
6. EY Fintech Adoption Index. Ernst & Young, 2016 URL: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Fintech-adoption-index-key-findings/\\$FILE/EY-Fintech-adoption-index-key-findings.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Fintech-adoption-index-key-findings/$FILE/EY-Fintech-adoption-index-key-findings.pdf) (last accessed: 01.09.2018).
7. EY Fintech Adoption Index 2017. Ernst & Young, 2017. URL: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-Fintech-adoption-index-2017/\\$FILE/ey-Fintech-adoption-index-2017.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-Fintech-adoption-index-2017/$FILE/ey-Fintech-adoption-index-2017.pdf) (last accessed: 01.09.2018).
8. Pulse of Fintech Q4'16. KPMG, 2016. URL: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2017/02/pulse-of-fintech-q4-2016.pdf> (last accessed: 01.09.2018).
9. Crunchbase Unicorn Leaderboards. Techcrunch, 2017. URL: <https://techcrunch.com/unicorn-leaderboard/> (last accessed: 01.09.2018).
10. НБУ запускає проект по розвитку Fintech в Україні. PaySpace Magazine, 2017. URL: <https://psm7.com/news/nbu-zapuskayet-proekt-po-razvitiyu-fintech-v-ukraine.html> (дата звернення 01.09.2018).
11. Про Украинский венчурный хаб. Uvhub. URL: <http://uvhub.org/about.html> (дата звернення 01.09.2018).
12. Fintech Ukraine 2015. Bank Online, 2015. URL: <https://www.bank-online.com.ua/Fintech2015/> (last accessed: 01.09.2018).
13. Стратегічний розвиток фінансових технологій (Fintech) в Україні. Deloitte, 2017. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/events/2017/2017-09-22-Fintech.html> (дата звернення 01.09.2018).
14. Інкубаційна програма для фінтех стартапів. OPEN BANKING LAB, 2017. URL: <http://1991.vc/otp/> (дата звернення 01.09.2018).
15. О банке. Monobank, 2017. URL: <https://www.monobank.com.ua/about> (дата звернення 01.09.2018).
16. Fintech Talk, 2017. URL: <https://startup.ua/ua/events/Fintech-talk.html> (last accessed: 01.09.2018).

17. Конференція «Fintech Ukraine 2017. Bank Online, 2017. URL: <https://www.bank-online.com.ua/Fintech2017/> (last accessed: 01.09.2018).
18. Карта сообществ, которые способствуют развитию финтеха в Украине. *Future magazine*. 2017. № 3. С. 34–37.
19. Обсяг реалізованих послуг у сфері телекомунікацій та поштового зв'язку. Державна служба статистики України. Статистичні дані. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 01.09.2018).
20. Trended data Ukraine. Consumer Barometer. URL: <https://www.consumerbarometer.com/en/trending/?countryCode=UA&category=TRN-NOFILTER-ALL> (last accessed: 01.09.2018).
21. European B2C E-commerce Report 2016. E-commerce Europe, 2017. URL: <https://www.ecommerce-europe.eu/app/uploads/2016/07/European-B2C-E-commerce-Report-2016-Light-Version-FINAL.pdf> (last accessed: 01.09.2018).
22. Внутрішньодержавні платіжні системи та міжнародні платіжні системи, платіжними організаціями яких є резиденти / Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=7746551 (дата звернення 01.09.2018).
23. Оператори послуг платіжної інфраструктури. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=10650978&cat_id=10650977 (дата звернення 01.09.2018).
24. Экосистема финтеха в Украине. *Future magazine: fintech in Ukraine*. 2016. С. 30–31.
25. Фінтех пока не тренд. *Future magazine*. 2017. № 3. С. 14–15.

REFERENCES

- "Crunchbase Unicorn Leaderboards". Techcrunch, 2017. <https://techcrunch.com/unicorn-leaderboard/>
- Chishti, S., and Barberis, Ya. *Fintekh. Putevoditel po novyshim finansovym tekhnologiyam* [Fintech. Guide to the latest financial technologies]. Moscow: Alpina Publisher, 2017.
- Dorfleitner, G. et al. "Definition of Fintech and Description of the Fintech Industry". In *Fintech in Germany*, 5-10. Springer International Publishing AG, 2017.
- "Ekosistema fintekha v Ukraine" [Fintech ecosystem in Ukraine]. *Future magazine: fintech in Ukraine* (2016): 30-31.
- "European B2C E-commerce Report 2016". E-commerce Europe, 2017. <https://www.ecommerce-europe.eu/app/uploads/2016/07/European-B2C-E-commerce-Report-2016-Light-Version-FINAL.pdf>
- "EY Fintech Adoption Index 2017". Ernst & Young, 2017. [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-Fintech-adoption-index-2017/\\$FILE/ey-Fintech-adoption-index-2017.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-Fintech-adoption-index-2017/$FILE/ey-Fintech-adoption-index-2017.pdf)
- "EY Fintech Adoption Index". Ernst & Young, 2016. [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Fintech-adoption-index-key-findings/\\$FILE/EY-Fintech-adoption-index-key-findings.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Fintech-adoption-index-key-findings/$FILE/EY-Fintech-adoption-index-key-findings.pdf)
- "Fintech Ukraine 2015". Bank Online, 2015. <https://www.bank-online.com.ua/Fintech2015/>
- "Fintekh пока не тренд" [Fintech is not a trend yet]. *Future magazine*, no. 3 (2017): 14-15.
- Fintech Talk, 2017. <https://startup.ua/ua/events/Fintech-talk.html>
- He, D., Leckow, R., and Haksar, V. "Fintech and Financial Services: Initial Considerations". International Monetary

Fund, 2017. <https://www.imf.org/~media/Files/Publications/SDN/2017/sdn1705.ashx.28>

"Inkubatsiina prohramma dlia fintekh startapiv" [Incubation program for FinTech startups]. OPEN BANKING LAB, 2017. <http://1991.vc/otp/>

"Karta soobshchestv, kotoryye sposobstvuyut razvitiyu fintekha v Ukraine" [Map of communities that contribute to the development of Fintech in Ukraine]. *Future magazine*, no. 3 (2017): 34-37.

"Konferentsiia "Fintech Ukraine 2017"" [Conference "Fintech Ukraine 2017"]. Bank Online, 2017. <https://www.bank-online.com.ua/Fintech2017/>

Munch, J. "What is Fintech and why does it matter to all entrepreneurs". Information portal "Hot Topics", 2016. <https://www.hottopics.ht/3182/what-is-fintech-and-why-it-matters/>

"NBU zapuskayet proekt po razvitiyu Fintech v Ukraine" [The NBU is launching a project for the development of Fintech in Ukraine]. PaySpace Magazine, 2017. <https://psm7.com/news/nbu-zapuskayet-proekt-po-razvitiyu-fintech-v-ukraine.html>

"O banke" [About the bank]. Monobank, 2017. <https://www.monobank.com.ua/about>

"Obsiah realizovanykh posluh u sferi telekomunikatsii ta poshtovoho zviazku" [Volume of realized services in the field of telecommunications and postal services]. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Statystychni dani. <http://www.ukrstat.gov.ua>

"Operatory posluh platizhnoi infrastruktury" [Operators of payment infrastructure services]. Natsionalnyi bank Ukrainy. https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=10650978&cat_id=10650977

"Pro Ukrainskiy venchurnyy khab" [About Ukrainian Venture Hub]. Uvhub. <http://uvhub.org/about.html>

"Pulse of Fintech Q4'16". KPMG, 2016. <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2017/02/pulse-of-fintech-q4-2016.pdf>

"Stratehichni rozvytok finansovykh tekhnolohii (Fintech) v Ukraini" [Strategic development of financial technologies (Fintech) in Ukraine]. Deloitte, 2017. <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/events/2017/2017-09-22-fintech.html>

"The Basel Committee on Banking Supervision, consultative document. Sound Practices: Implications of Fintech developments for banks and bank supervisors". Bank for International Settlements, 2017. <https://www.bis.org/bcbs/publ/d415.pdf>

"Trended data Ukraine". Consumer Barometer. <https://www.consumerbarometer.com/en/trending/?countryCode=UA&category=TRN-NOFILTER-ALL>

"Vnutrishnyoderzhavni platizhni systemy ta mizhnarodni platizhni systemy, platizhnymy orhanizatsiiamy yakykh ye rezydenty" [Domestic payment systems and international payment systems, payment institutions of which are residents]. Natsionalnyi bank Ukrainy. https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=7746551